

۱۵۰۴۹۲

معناشناسی قلب در قرآن

تألیف : شهناز بنائیان

سرشناسه	: بنائیان، شهناز، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: معنانشناسی قلب در قرآن / مولف شهناز بنائیان.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات راه دکتري: سنجش و دانش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهري	: ۱۵۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۴۱-۶۲-۹
تیراژ	: ۵۰۰ نسخه
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: قلب -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	: Heart -- Qur'anic teaching
موضوع	: قلب -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Heart -- Religious aspects -- Islam
رده بندی کنگره	: BP۱۰۴ ۱۳۹۶ ۹ب۸ق /
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۰۰۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۰۰۳۷۳۶

سنجش و دانش

www.sanjesht.ir
sanjesht.danesh@sanjesht.ir

عنوان: معنانشناسی قلب در قرآن

مولف: شهناز بنائیان

ناشر: انتشارات سنجش و دانش

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

صفحه آرایي: مهتاب دوستي

طراح جلد: مهتاب دوستي

ناظر: نسرين خاني

قطع و تیراژ: وزيري ۵۰۰ نسخه

«کليه حقوق برای مؤلف محفوظ است»

بهاء: ۲۵۰۰۰۰ ريال

چاپ و نشر: تهران، ملارد، مارلیک، بلوار هفت تیر، مجتمع تجاری اداری امیر، آکادمی تخصصی دکتری

مرکز پخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، پلاک ۱۲۶

تلفن تماس: ۰۲۱-۶۵۱۴۰۰۲۷

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۲	خلاصه
۳	فصل اول
۳	معناشناسی قلب
۴	۱-۱ لغتشناسی "قلب"
۷	۱-۱-۱ نتیجه تملوز معنایی "قلب" در کتب لغت
۸	۱-۱-۲ معانی متفاوت قلب در آیات قرآن
۱۳	۱-۲ تعاریف اصطلاحی "قلب"
۱۷	۱-۲-۱ تعریف اخلاقی "قلب"
۱۹	۱-۲-۲ تعریف عرفانی "قلب"
۲۱	۱-۲-۴ تعریف فلسفی "قلب"
۲۲	۱-۳ مفهوم شناسی "قلب"
۲۶	فصل دوم
۲۶	حوزه معنایی همشینیها
۲۸	درآمد
۲۹	۲-۱ فعلی و انفعالات منسوب به "قلب"
۳۳	۲-۲ همشینی "ذکر با قلب"
۳۴	تحلیل جدول
۳۷	۲-۳ همشینی "نفلت با قلب"
۳۸	۲-۴-۱ ویزگیهای قلب ترسان (و جلت فلویهم)
۳۹	۲-۴-۲ ویزگیهای قلبهای غافل از یاد خدا
۴۲	۲-۴ همشینی وارد "عقل با قلب"
۴۶	۲-۴-۱ مفهومشناسی عقل
۴۷	نتیجه
۴۸	۲-۵ همشینی "سلب با قلب"
۴۹	۲-۵-۱ مصادیق سلام در قرآن
۵۱	۲-۵-۲ تشابههایی از "قلب سلیم"
۵۲	۲-۶ همشینی "اطمینان با قلب"
۵۳	۲-۶-۱ "اطمینان قلب" در قرآن

۵۴	۲-۷ همنشینی "سمع، بصر و قلب"
۶۲	۲-۸ رابطه قلب با دو واژه "روح و نفس"
۶۶	۲-۹ همنشینی "قساوت با قلب"
۶۷	۲-۱۰ همنشینی دو واژه "ختم و طبع با قلب"
۷۱	نتایج حاصل از جدول
۷۲	۲-۱۰-۱ معنای اصطلاحی «ختم» در قرآن
۷۵	۲-۱۰-۲ مخاطبین «ختم» در قرآن چه کسانی هستند
۷۷	۲-۱۰-۳ عوامل طبع "قلب"
۷۷	۲-۱۰-۳-۱ "حجاب کفر"
۷۸	۲-۱۰-۳-۲ "حجاب حب دنیا و دنیاپرستی"
۸۰	۲-۱۰-۳-۳ "حجاب کفر"
۸۲	۲-۱۰-۳-۴ "حجاب نفاق"
۸۳	۲-۱۰-۳-۵ "حجاب چهل مرکز"
۸۴	۲-۱۰-۳-۶ "حجاب راحتطلبی"
۸۵	۲-۱۰-۳-۷ "حجاب اعتداء و تجاوز"
۸۵	۲-۱۰-۳-۸ حجاب بیروی از هوای نفس
۸۹	۲-۱۱ همنشینی واژه "کفر با قلب"
۹۵	۲-۱۲ اقسام و وجوه کفر
۹۷	۲-۱۲-۱ اقسام و وجوه (کفر) در قرآن
۹۸	۲-۱۳ روابط تقابلی بین بعضی آیات پیرامون واژه "قلب"
۹۹	۲-۱۳-۱ قلب مومن و قلب منافق
۹۹	۲-۱۳-۲ قلب سلج و قلب مریض
۱۰۱	۲-۱۳-۳ قلب برونوی و قلب قسی (قلب سخت)
۱۰۱	۲-۱۳-۴ قلب آرام و قلب مضطرب
۱۰۲	۲-۱۳-۵ قلب خاسع و قلب متکبر
۱۰۳	۲-۱۳-۶ قلب مطمئن و قلب متکبر
۱۰۳	۲-۱۳-۷ قلب مؤمن و قلب غیرمؤمن
۱۰۴	۲-۱۳-۸ قلب پاک و قلب ناپاک
۱۰۶	فصل سوم
۱۰۶	حوزه معنایی جانشینها
۱۰۸	درآمد
۱۰۸	۳-۱ رابطه "فؤاد و قلب"

۱۱۴	۳-۱-۲ رابطه دل با واژه‌های «قلب» و «فؤاد» و «صدر»
۱۱۶	۳-۲ رابطه "شرح صدر یا قلب"
۱۱۶	۳-۲-۱ معنای لغوی "شرح و صدر"
۱۱۷	۳-۲-۲ تقابل شرح "صدر یا ضیق صدر و قساوت قلب"
۱۱۹	۳-۳ معنای "شرح صدر"
۱۲۳	۳-۳-۱ جایگاه و نشانه‌های "شرح صدر"
۱۲۴	۳-۳-۲ آثار و نتایج "شرح صدر" در قرآن
۱۲۵	۳-۳-۳ تفاوت کاربردی "قلب و صدر"
۱۲۶	۳-۳-۴ معنای اصطلاحی "شرح صدر"
۱۲۸	۳-۳-۵ شرح "صدر ای در کمال جمال"
۱۲۸	۳-۳-۶ آثار و اثرم "شرح صدر"
۱۳۰	۳-۳-۷ عوامل "شرح صدر"
۱۳۱	۳-۳-۸ فواید "شرح صدر"
۱۳۴	تحلیل جدول
۱۴۲	۱-۸-۲ انواع حیات
۱۴۳	نتایج
۱۴۷	«فهرست منابع و مآخذ»

«قلب» در ریشه لغت به معنای تغییر و تحول و دگرگون شدن است. با نگاهی به آیات و روایات دامنه گسترده‌ای که برای معنا و مفهوم قلب لحاظ شده آشکار می‌گردد به نحوی که علاوه بر افعال و احساس و عمل نیز به عنوان محل ادراکات حصولی و وسیله‌ای جهت شهود عرفانی و ادراکات حضوری نیز مطرح می‌گردد. از منظر قرآن و روایات قلب مبدأ همه شناخت‌ها و معرفت‌هاست، لذا شخص طالب معرفت در ابتدا باید به قلب خود بپردازد و ابزارها و شیوه‌های تربیت خود را از این طریق جستجو نماید. در این پژوهش تلاش شده علاوه بر بازشناسی معنای لغوی و اصطلاحی «قلب» و بیان دیدگاه‌ها و تعاریف عرفا و فلاسفه و متكلمان، به شناخت حالات و صفات و آثار و کارکردهای قلب از طریق جستجو در روابط جانشینی و برداریم و ارتباط مفهومی «قلب» را در حوزه هم‌نشینی با واژه‌های (عقل، سمع، بصر) و (دیگر سو با واژه‌های (کفر، ختم، طبع و قساوت، قفل، غلف، رین) و فعل‌های (تطمئن و یعقلون، یكفرین) و صفات (سلیم، منیب، قاسی و ...) را مورد بررسی قرار دهیم و همچنین به ارتباط سازمان یافته میان برخی از واژگان در حوزه جانشینی مانند «صدر، فؤاد و عقل» وجود دارد و ارتباط معنایی برخی از آیات در جمله «وَلَمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْفَى السَّمْعَ وَ هُوَ شَهِيدٌ» بپردازیم.

لذا بهره‌گیری از علم معناشناسی برای شناخت معنای دقیق یک واژه در قرآن کریم و پی بردن به لایه‌های معنایی عمیق‌تر یک اصطلاح قرآنی از طریق تحلیل روابط جانشینی آن، تجربه‌ای نوین است که این پژوهش در ارتباط با واژه «قلب» بدان مبادرت نموده است.

کلید واژه‌ها: قلب و فؤاد، قلب در قرآن، تفسیر موضوعی، معناشناسی